

„În Maieru, am trăit cele mai frumoase și mai fericite zile ale vieții mele“

L. I. Rebreanu

SCUIBUL VISURILOR

Director fondator: SEVER URSA

PUBLICAȚIE EDITATĂ DE CONSILIUL LOCAL MAIERU

ANUL XXVIII Nr. 4 (158) *** Iunie 2024 *** 8 PAGINI ***

Maieru – file de dezvoltare rurală

De vorbă cu domnul Vasile Borș, primarul comunei Maieru

În anul 2004, „prin voia Lui Dumnezeu și cu ajutorul cetățenilor din comuna Maieru”, d-l Vasile Borș devenea primar al acestei localități, fiind instalat în această funcție, devenind, cum îi place domniei lui să spună, „slujitor al măierenilor”, „slujitor administrativ al comunei Maieru”, intrând „în slujirea de om al oamenilor” din această frumoasă comunitate. Provenind dintr-o familie veche, trăgându-și rădăcinile din această sevă a harnicilor măiereni, iubind oamenii de aici și pământul și locurile în care s-a născut, a pus suflet în toate încă de la început, dându-și tot interesul pentru dezvoltarea comunei — erau și sunt câteva gânduri de început dintr-un articol pe care îl scriam în urmă cu patru ani, despre domnia sa, despre frumoasele proiecte realizate, în care domnul primar a pus suflet până le-a văzut împlinite...

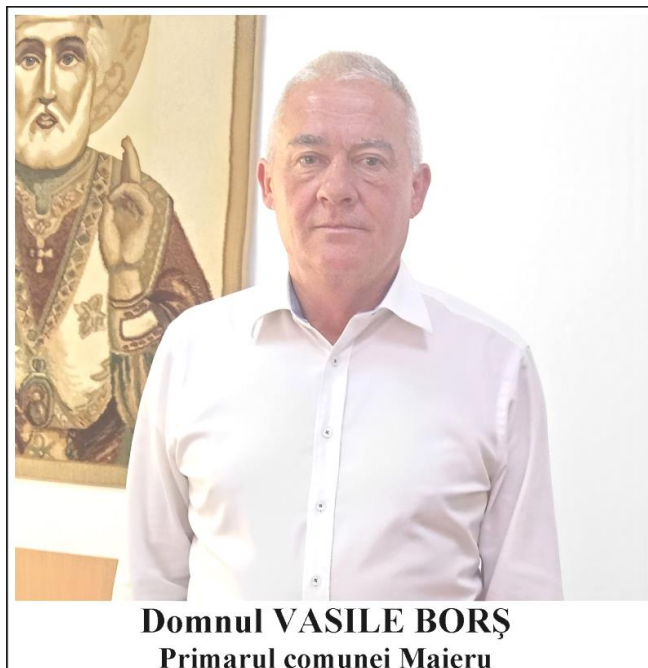
Mijloc de mai, 2024...

„Din bube, mucegaiuri și noroi / Iscat-am frumuseți și prețuri noi”. Versuri scrise de Tudor Arghezi, versuri ce fac parte din poezia „Testament”. Ni le aduce aminte domnul Vasile Borș, primarul comunei Maieru, în timp ce ne reîntâlnim pentru a depăna din nou amintiri frumoase începând din urmă cu 20 de ani de când dumnealui devenea slujitorul tuturor măierenilor, amintiri despre realizări care au adus comuna în topul celor mai frumoase localități din județ, dar și din țară.

Exact în urmă cu 20 de ani, în anul 2004, domnia sa era ales în funcția de primar, în slujirea de om al oamenilor cu voia Lui Dumnezeu și „datorită voinței cetățenilor” deopotrivă.

Privim în trecut și ne aducem aminte cum arăta Maieru la vremea aceea și cum arată astăzi... Și o luăm de la început...

La acea dată, comuna Maieru avea rețele de apă în proporție de 50%, străzi asfaltate erau doar Strada Gării și puțin la intrarea pe Valea Anieșului, nu exista niciun metru de canalizare, școlile erau destul de dărăpănate, clădirea primăriei era într-o stare precară. Din cele 17 grupe de grădiniță de aceea vreme, doar două grupe erau într-o clădire publică, în apropiere de

Domnul VASILE BORȘ
Primarul comunei Maieru

parc, clădirea respectivă fiind și ea destul de dărăpănată, restul fiind prin locuri improvizate, unele în demisolul sau la parterul unor locuințe, neexistând condiții bune pentru copii.

Dacă ne referim la dispensarele medicale, în Anieș nu exista, pentru că din partea Direcției de Sănătate Publică nu era dată nici o repartiție, pentru ca să existe și aici un cabinet medical, iar cabinetele medicale din Maieru funcționau în vechiul dispensar, bineînțeles în condiții, să spunem, cam improprii.

Astfel, în primele două mandate, s-a reușit ca pentru toate grădinițele să se facă construcții noi, corespunzătoare pentru copiii din localitate, la ora actuală existând 14 grupe de preșcolari, procentul natalității fiind destul de bun față de alte localități din țară.

Referitor la dispensare, în anul 2007 s-au terminat cabinetele medicale (noul dispensar) din Maieru, iar din anul 2005 și Anieșul a avut cabinet medical; amintim că satul Anieș are o populație dublă față de anumite comune din acest județ și merita acest lucru, de 2-3 ani existând la Anieș și o farmacie, chiar domnul primar mergând personal la minister pentru ca aceste servicii să fie aproape de locuitorii din satul Anieș; bineînțeles că și la Maieru sunt multe oferte în acest sens.

Școlile au fost reabilitate prin anumite programe, majoritatea prin Ministerul Educației, iar una dintre școli și prin intermediul programelor oferite de către Banca Mondială. Anul

(continuare în pag. 2)

A consemnat
Viorel-Daniel PARTENE

Lista de candidați pentru alegerea Cosiliului local al comunei Maieru, județul Bistrița-Năsăud, din data de 9 iunie 2024

— Partidul Social Democrat —

1. Borș Vasile – primar
2. Deac Vasile – viceprimar
3. Crăciun Marius Adrian – director-adjunct
4. Neamțiu Maria – administrator
5. Boca Silvia-Anuța – asistent farmacie
6. Pârlea Alexandru-Daniel – medic stomatolog
7. Candale Aurel – inspector resurse umane
8. Dumitru Ioan – tehnician în activități economice
9. Motofelea Ioan-Viorel – silvicultor
10. Moldovan Nelia-Olțița – profesor
11. Mihăilă Iosif-Silviu – operator
12. Barna Alexandru – pensionar
13. Partene Victor – silvicultor
14. Cărbune Grigore – pensionar
15. Vasilca Ionuț-Domide – inginer
16. Motofelea Valer – șofer
17. Iancu Paula – infirmier
18. Ureche Ionuț-Dorel – șofer
19. Boca Daniel-Pantelimon – fochist

Profil

Ioan Șot, ctitorul Muzeului de Mineralogie de la Mănăstirea din Ilva Mare

De la șoseaua asfaltată care leagă comuna Măgura Ilvei de Ilva Mare, pe stânga, se desprinde un alt drum asfaltat care șerpuieste agale până sus, pe deal, la Mănăstirea de măicuțe „Schimbarea la Față”. La ora actuală, această mănăstire adăpostește zece ființe între două vârste, care au lăsat laoparte, încă din tinerețe, vâpăile și vâltoarele patimilor, renunțând fără regrete sau remușcări la melancoliile sentimentale ermetizante pentru a-și salva sufletul și a trăi într-o exemplară ținută morală, cufundate continuu în muncă și credință. Nu încapă nici o îndoială că au avut chemare și har divin. Văzându-le fețele lor prietenești, senine și curate, pregătite să-ți împărtășească bucuria vieții lor, te simți alt om. Stabilite aici încă de la vârsta de 17, 18 ani, acum, au ajuns la vârsta înțelepciunii, când esențele se clarifică mai limpede, își mărturisesc încercările și bucuriile, valorile vieții mai aspre sau mai domoale, trăind, sub pecetea onestității departe de complexul îndoirii și de păcla ipocriziilor convenționale, într-un spațiu mirific tutelat de Bunul Dumnezeu. Traiul de aici le-a modificat radical viața. Nu mai sunt răscolite de gânduri și întrebări, de ispite lumești, s-au adaptat vieții monahale cu toată ființa lor, cu

(continuare în pag. 3)

Icu CRĂCIUN

Primăria Maieru, Monumentul Eroilor, Biserica Sfântul Arhidiacon Ștefan

Maieru – file de dezvoltare rurală**De vorbă cu domnul Vasile Borș, primarul comunei Maieru***(continuare din pag. 1)*

acesta se va achiziționa mobilier pentru toate școlile, în valoare de 2800 (28 de miliarde lei vechi), prin proiectul câștigat prin PNDR (Programul Național de Dezvoltare Rurală).

Cu toate că dotările sunt destul de bune în școli, domnul primar și-a dorit să fie și mai bine, reușindu-se în perioada pandemiei să se acceseze un milion de euro, tot pentru școli: table interactive, tablete pentru toți copiii sau alte materiale.

Tot la capitolul învățământ, mai este aprobat prin programul PNDR (tot pe fonduri europene) să se construiască un fel de creșă. Este un proiect de educație timpurie, prin care finanțările sunt date pentru dotări și pentru funcționare pe trei ani, banii nefiind alocați pentru construirea unei clădiri, Așadar a trebuit găsită o soluție pentru ca să se ofere două săli de clasă și tot ce înseamnă utilități, astfel dându-se valoare fostei clădiri unde a fost dispensarul. S-a început cu reabilitarea acesteia, împreună cu angajații primăriei, domnul primar participând și dânsul câteva zile. În pline proceduri de achiziționare a mobilierului care este necesar, tot prin fonduri europene, se speră ca din toamnă să se poată funcționa cu 32 de locuri, adică două grupe. Va fi un lucru benefic și pentru anieșeni și pentru măiereni pentru că locația unde este așezată această clădire este între cele două sate, Maieru și Anieș.

Alături de administrația locală, alături de oamenii care doresc să facă ceva bine pentru a veni în folosul comunității, domnul primar a sprijinit construirea Policlinicii din Maieru, pentru ca nu numai măierenii, dar și locuitorii de pe Valea Someșului sau din alte părți să beneficieze de serviciile acestei policlinici, care a reușit să fie cea mai renumită, aici venind medici de la Cluj, de la Mureș sau din alte părți.

Tot de sănătate se leagă aducerea apei cu coloizii de aur și de argint în centrul localității, lângă primărie, lucrul acesta făcându-l domnul primar pentru măierenii lui dragi, ca să nu mai aibă de urcat până sus, pentru oamenii în vârstă, pentru ca această apă să fie la îndemâna tuturor, pentru sănătatea lor, apa fiind testată, multe persoane vindecându-se de anumite probleme. Locuitori din toate județele țării vin aici săptămânal, lunar, și, dacă s-ar calcula numărul celor care tranzitează localitatea, cred că s-ar depăși orice stațiune din județ, acesteia adăugându-se și anumite beneficii pentru agenții economici, dar nu numai, prin tranzitarea persoanelor care vin după apă.

Apa cu aur – un dar de la Dumnezeu Foto: <https://timponline.ro>

Referitor la infrastructură, s-a reușit în toți acești ani să se extindă rețelele de apă și în proporție de 90-92 % a fost introdusă și canalizarea. Proiectele de dezvoltare a infrastructurii rutiere se continuă și acum prin programul Anghel Saligny, proiect în valoare de

trei milioane de euro, prin care se vor depăși 130 de străzi asfaltate.

Atenția se îndreaptă, așa cum spunea Eminescu, și „în codri, și pe dealuri” prin drumul ce va lega Purcioaia de Haj, peste Colnic, ce va fi asfaltat, extinzându-se și alte zone, unde sunt posibilități de a se construi și de a se dezvolta comuna.

Nu uităm de alte drumuri asfaltate: cel ce face legătura începând de la Podul Unirii între Maieru și Poiana Ilvei, cea mai scurtă trecere dintre Someș și Ilve, de 2,9 km, de Valea Caselor sau de altele, drumuri ce trec prin zone care se vor dezvolta în viitor apropiat.

Podul Unirii (zona Purcioaia) Foto: rasunetul.ro

De asemenea, se asfaltează și în zona Tutuleasa și se pietruiește spre Arinete.

Drumurile agricole au fost realizate din fonduri proprii, fiind și în momentul acesta depus un proiect pentru drumurile agricole, în valoare de un milion de euro. Dacă va fi aprobată această finanțare, alte drumuri vor fi modernizate, iar celelalte vor fi introduse în alte proiecte. În mandatul trecut s-au construit cinci poduri. Alte două proiecte, dintre care unul pentru asfaltare a fost aprobat în prima etapă, urmând ca alt proiect ce prevede construcția a altor poduri să fie aprobat în etapa a doua.

Trotuarele au fost realizate și mai este de lucru la acestea, urmând a se realiza o zonă cu parcuri și o zonă, să spunem, de promenadă peste pârâul Valea Caselor până la intrarea la grădinița de lângă primărie. Printr-un alt proiect acestea se vor extinde pe viitor până în zona unde sunt amplasate cazanele pentru țuică, bineînțeles cu anumite întreruperi, pentru că pârâul Valea Caselor poate constitui un pericol prin aluviunile ce pot apărea în caz de vreme severă. Va fi o zonă de relaxare, de confort.

Trotuarele mai sunt de extins până la periferie, la ieșire din Maieru, la ultimul pasaj, proiectul fiind sub contract, finanțându-se și alte proiecte, banii fiind alocați din bugetul local, urmând a se continua și aceste lucrări.

Pentru zona cuprinsă între Anieș și Maieru și de la Borcut, în sus către Rodna s-a schimbat finanțarea, fiind introduse în programul de piste de biciclete, într-un proiect de peste o jumătate de milion de euro care este licitat, contractul fiind semnat pe fonduri europene, tot prin PNDR. O altă porțiune pentru piste de biciclete va mai fi pe Valea Anieșului până ce se intră în Parcul Munților Rodnei, dar și pe Balasâna. Și cel mai frumos va fi legătură de la Calea Poienii, pe muchia dealurilor, până în Dealul Bârlesii, unde va fi nu doar pistă pentru biciclete, de un metru și jumătate lățime, dar și drum, de doi metri și jumătate, dând astfel posibilitatea de a se circula și cu mașini, proiectul fiind finanțat / cofinanțat din buget local.

Celălalt drum, tot până în Dealul Bârlesii, dar pe altă parte, este prins în primul proiect de drumuri agricole; se va continua asfaltarea până în zona care duce la Cruce, iar de acolo până undeva sub Dealul Ștef, tot cu asfalt, iar apoi drumul va fi pietruit și cu șanțuri, pentru ca în viitor să se poată circula nu numai cu jeep-ul, dar și cu mașina simplă.

O altă serie de drumuri va fi prinsă pe Fața Satului, o zonă în plină dezvoltare, Calea Muncelului până la Hâge. Și acestea sunt prinse în acest proiect, urmându-se să se dea răspunsul dacă este finanțat, vizita în teren fiind făcută, derulându-se apoi procedurile de licitație și celelalte proceduri.

O serie de drumuri forestiere au fost modernizate. Dacă în anul 2012 s-a asfaltat până între Anieșe, în următorul program s-a realizat valea Anieșului Mare și Anieșul Mic, de aici drumurile fiind făcute prin pietruire și șanțuri pentru că zonele sunt arii protejate. În asemenea condiții, avizele de mediu sunt cel mai greu de obținut, chiar actualul proiect la asfaltări, care a început acum, durând doi ani și jumătate de când s-a depus documentația, până ce s-a reușit efectiv începerea lucrărilor, preconizându-se ca acestea să dureze 10 - maxim 12 luni.

În inventarul domeniului public erau 114 străzi trecute, la momentul actual fiind peste 130, în domeniul public fiind trecute și străzile vicinale pentru ca și acestea să poată fi asfaltate.

Se lucrează la un studiu de fezabilitate pentru ca să se poată face și proiectul tehnic pentru un centru spa și bazine de înot, atât acoperite cât și descoperite (vara), deoarece în localitate există mulți tineri, persoane care își doresc să practice acest sport, înotul. Lângă terenul sintetic și depozitul de lemn există spațiul necesar pentru acestea. Tot în această zonă, tot în apropiere de acest centru SPA, se dorește și o zonă de agrement.

Multe lucruri au fost realizate în toate

Sala nouă de evenimente Foto: rasunetul.ro

mandatele domnului primar, recent domnul Vasile Borș fiind felicitat de Curtea de Conturi, pentru că s-au făcut atâtea din venituri proprii, banii comunei fiind foarte bine gestionați. Amintim aici, de exemplu, 26 de străzi ce au fost asfaltate din venituri proprii, legătura Hajului cu Balasâna, Hânțoaiele, toate acestea fiind realizate din acești bani, din banii care au venit de la Ocolul Silvic, din anumite taxe, mai ales de la firmele mari care există în zonă. Plus trotuare, asfaltări și alte numeroase lucrări și, în plus, cofinanțări care s-au făcut pentru alte proiecte. Nu este de mirare că instituțiile care monitorizează primăriile, instituții ce trebuie să fie autorizate de Guvern, au premiat

*(continuare în pag. 3)*A consemnat
Viorel-Daniel PARTENE

Maieru – file de dezvoltare rurală

De vorbă cu domnul Vasile Borș, primarul comunei Maieru

(continuare din pag. 2)

Primăria comunei Maieru, sub conducerea domnului primar Vasile Borș cu o Diplomă de Excelență. Meritul se acordă primăriilor caracterizate prin reputația impecabilă în rândul cetățenilor, procesul studiului bazându-se pe nedetectarea opiniilor și părerilor negative referitoare la timpul alocat soluționării problemelor și modul de organizare, instituția având o reputație excelentă și o atitudine corectă în relația cu publicul. La primăria din Maieru cetățeanul este servit pe loc cu adeverințe sau alte acte, inclusiv cu un certificat de urbanism care se poate emite într-o oră-două, în aceeași zi, nu după 20 sau 30 de zile, cât ar dura chiar și o adeverință, dacă ar fi solicitată în scris. În slujba cetățeanului, zi și noapte. Instituția pe care domnul primar o slujește de atâția ani își face datoria față de cetățean cu vârf și îndesat.

Centrul Rezidențial pentru Vârștinici „Sfinții Zaharia și Elisabeta” Maieru
Foto: <https://tinonline.ro>

Sunt multe proiecte de realizat, de exemplu: modernizarea tuturor drumurilor agricole, reasfaltarea/repararea străzilor asfaltate, modernizarea lor. Promovarea comunei prin crearea unor panouri cu litere mari cu numele localităților, panouri ce vor fi amplasate pe Măgura Mare – Măgura lui Ion, cum îi spunea marele romancier Liviu Rebreanu – pentru Maieru, respectiv pe Cetate pentru Anieș. Pentru că

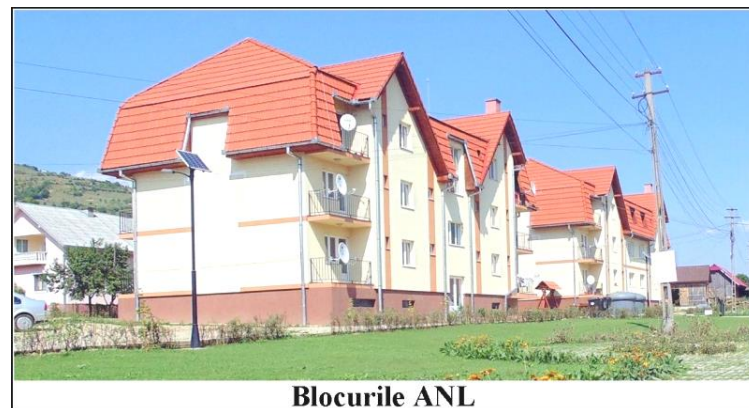
suntem toți frați: măiereni-anieșeni, anieșeni-măiereni...

Anul acesta se vor începe demersurile, împreună cu orașul Sîngeorz-Băi, pentru a se găsi surse de finanțare pentru o pârtie de schi, aici fiind vorba de Nedeia Țăranului, pe care pe o parte este proprietar Sângeorz-Băi, iar pe altă parte Maieru, de data aceasta ocupându-se personal chiar domnul primar. Astfel se va dezvolta și turismul, vor veni mai mulți turiști la noi, vor putea fi cazați, mâncând tradițional, ne vom reorienta, putând ca cetățenii, încet-încet, să aibă și alte surse de venituri, din turism. Amintim și de unul dintre agenții economici importanți din Maieru, Frasinul, care construiește în Anieș peste Someș o pistă pentru avioane mici (până la 10 persoane), care va da oportunitatea vizitării acestor locuri mirifice din Munții Rodnei, domnul primar îndemnându-i pe cetățenii din Anieș și din Maieru, pe cei care au posibilitatea, să-și facă puncte gastronomice la locuințele lor, la cabane sau în alte locuri, zona noastră fiind foarte frumoasă și liniștită.

Dintre alte proiecte realizate, amintim: construirea noii primării, realizarea noii săli de evenimente, reabilitarea căminului cultural din Anieș; reabilitarea pentru doua oară a căminului cultural din satul Maieru, acesta fiind în situația de a fi finalizat, funcționând și ca cinematograful 3D; acest proiect, pe fonduri europene, a fost cu punctajul cel mai mare pentru că nimeni din zona rurală nu a depus cereri pentru cinematograful 3D. Tot din fonduri europene a fost realizat căminul de îngrijire bătrâni care funcționează în cele mai bune condiții, în care sunt nu doar cetățeni din Maieru, dar și din alte localități.

Domnul Vasile Borș a fost primul din România care a construit blocurile ANL în zona rurală. Nu uităm nici de cele două capele mortuare din satul Maieru și satul Anieș...

Multe proiecte, peste 130, duse la bun sfârșit, alte proiecte aflate în derulare, iar altele ce își așteaptă rândul pentru a fi realizate în ce-al de-

Blocurile ANL

al cincilea mandat al domniei sale de *slujitor al măierenilor*, de *slujitor administrativ al comunei Maieru*. Pentru ca localitatea Maieru să arate ca un adevărat municipiu.

Pentru toate acestea a fost muncă, au fost drumuri, au fost avize, dar în toate a fost pus mult suflet.

Așa cum a spus poetul George Coșbuc - *Sunt suflet în sufletul neamului meu* -, domnul primar Vasile Borș a fost, este și va fi suflet în sufletul neamului măierean, pe care l-a reprezentat cu cinste și cu onoare.

„Eu nu pot să fac de la Mine nimic; precum aud, judec; dar judecata Mea este dreaptă, pentru că nu caut voia Mea, ci voia Celui care M-a trimis.” (Sfânta Evanghelie după Ioan, 5-30). Cu siguranță, domnul Vasile Borș se regăsește în acest verset pentru că niciodată domnia lui nu a căutat voia lui, ci a căutat voia Lui Dumnezeu și voința poporului care l-a trimis ca să-i slujească.

„Unicul dor al vieții mele a fost să-mi văd națiunea fericită” spunea Avram Iancu în testamentul său... Unicul dor al domnului primar Vasile Borș a fost să-i vadă pe măiereni fericiți, mândru că i-a putut sluji vreme de atâția ani și cu bucurie în suflet că îi va putea sluji și de acum încolo...

A consemnat

Viorel-Daniel PARTENE

Profil

Ioan Șot, ctitorul Muzeului de Mineralogie de la Mănăstirea din Ilva Mare

(continuare din pag. 1)

mințile cultivate și sănătoase, nu mai sunt subjugate de robia egoismului, renunțând la introspecții și psihologisme inutile. Dorurile față de părinți, frați sau surori și le alină prin rugăciuni și muncă. Își lucrează cu sârguință petecele de pământ dăruite de mireni generoși, vorba uneia dintre ele „neavând vreme nici să moară”. Își exprimă opiniile în fraze clare, neornamentate, scoțându-și din vocabular cuvintele cu iz de carnație senzuală; cu mințile mereu treze, au o adevărată alergie împotriva vulgarității, a nedelicateții, a tot ceea ce ar putea aduce prejudicii asupra ființei umane. Sunt îmbrăcate simplu, îngrijit, iar pe fețele lor se poate citi o mare satisfacție și mulțumire. Cu ajutorul locuitorilor din satele de pe Ilve, dar și al unor afaceriști din zonă, cu mare dare de mână, pe parcursul câtorva ani, s-a ridicat aici un complex de clădiri trainice, impunătoare, care

impresionează prin arhitectura și utilitatea lor. „Când am ajuns, povestește maica stareță Hristofora, aici, era un loc plin de bălării și spini”, iar astăzi, adăugăm noi, a devenit un adevărat colț de rai, cu patru corpuri de clădiri cu două niveluri, unde se află chiliile maicilor, atelierelor, trapeza și locuri de cazare gratuită pentru 80 de persoane. Precizăm că biserica mare poartă hramul „Pogorârea Duhului Sfânt” și a fost sfințită de Preasfințitul Andrei Andreicuț în 28 septembrie 2014. Cea de-a cincea clădire atrage atenția în mod deosebit prin destinația sa: Muzeul de Mineralogie „Ioan Șot”, ctitorit de patronul firmei „Andezitul”, originar din Măgura Ilvei, care a contribuit prioritar, atât financiar, cât și material la ridicarea și înzestrarea acestei mănăstiri. Cine îi va trece pragul se va întreba, cu vădită mirare, de ce a fost amplasat tocmai în incinta mănăstirii. Răspunsul l-am aflat de la însuși Ioan Șot. „Menirea unui muzeu este, printre altele, se justifică întemeietorul său, să hrănească spiritul uman, ori acest muzeu îl poate face, fiindcă oamenii, pe lângă smerenie și stropul de evlavie transmise de măicuțe, au nevoie și de un rafinat simț al esteticului, dat de această dată, de tablourile cu teme religioase, dar și de măreția și frumusețea naturii cu ajutorul Mântuitorului nostru”. Într-adevăr,

privitorul va vedea aici: o colecție unicat de minerale și flori de mină, o colecție de icoane (unele din pietricele de piatră), pictate de cei mai renumiți pictori din țară și străinătate, dar și o bibliotecă cu cărți tehnice în domeniul exploatarea miniere și geologice; iată de ce muzeul merită vizitat mai pe îndelete. Pilduitoare sunt cuvintele sale de pe monumentul ridicat în fața Muzeului întru cinstirea minerilor și pietrarilor cu care a lucrat o viață: „De mii de ani ortacii au coborât spre inima Pământului pentru a aduce la lumină bogățiile oferite de natură, iar piatra a așteptat cu răbdare milioane de ani să

(continuare în pag. 4)

Icu CRĂCIUN

Profil**Ioan Șot, ctitorul Muzeului de Mineralogie de la Mănăstirea din Ilva Mare***(continuare din pag. 3)*

fie pusă în valoare de cioplitorii de piatră de pe aceste meleaguri. CINSTE ACESTOR OAMENI MINUNAȚII!”. Patronul Ioan Șot nu evită niciodată să stea cu demnitate în fața propriului său suflet. Munca sa de-o viață s-a împletit cu aceea de colecționar fie de flori de mină, fie de carte

veche, de ceramică sau chiar de orologii oriunde a lucrat sau a călătorit în România sau în zecile de țări din patru continente; cu fiecare are amintiri de neuitat. Tonul său calm, îngăduitor, în orele de răgaz, te cucerește. Acum, ajuns la senectute, se consideră un om aproape

împlinit, mai cu seamă că fiul, Cătălin, nora Cristina și fiica sa, Anca, înzestrați cu inteligență efervescentă, au grijă de ceea ce a acumulat părintele lor și îi continuă cu aceeași pasiune munca.

Icu CRĂCIUNCartea**DAMASCHIN POP-BUIA, DRUMUL LUI IACOB**

Mai întâi de toate e nevoie de a explica semnificația titlului ales, Iacob, așa cum știm cu toții din cărțile sfinte, este fiul lui Iosif, frate vitreg cu Ioan Botezătorul, primul episcop al Ierusalimului. Este și unul dintre cei doisprezece apostoli al lui Isus care nu s-a lepădat de credință; după ce a predicat în Spania, s-a reîntors la Ierusalim, a fost decapitat de împăratul Irod Agripa I. Învățăceii lui l-au dus în Spania, mormântul lui a fost marcat de apariția unei stele, trupul acestuia a fost și un imbold, o încurajare a creștinilor să lupte pentru eliberarea Spaniei de către mauri. Pe locul respectiv, în semn de omagiu, s-a construit o catedrală ca loc de pelerinaj, se va numi Santiago de Compostela (Sanctu-Sfântu și Iago-Iacobu, iar Compostela - Câmp de stele, deoarece drumul spre acest loc era luminat de stelele Căii Lactee. Astfel că acest loc de pelerinaj a ajuns al treilea după Ierusalim și Roma. Traseul de pelerinaj începe din Franța, trece prin Asturia, Portugalia și ajunge în Spania, el e în atenție încă din secolul al XI-lea și a fost inițiat de călugări. Drumul mitic măsoară o mie de kilometri, pe jos, se poate străbate în timp de o lună și jumătate, dar acum, e voie cu orice mijloc de transport, fără limită, orice porțiune din el, după posibilități și voință., totul fiind semnalizat și trasat. Ideea spirituală e că pelerinul își lasă propriul eu, și-și descoperă noua personalitate, un fel de Golgotă mult mai domoală, de reculegere, de vindecarea spiritului sau a sfârșelii trupului. De adăugat că, pe drum, este asigurată asistență de toate felurile, cazare, ospitalitate. Așadar, să nu uităm că Iacob a fost întâiul apostol martir al creștinătății, apărător al Europei împotriva maurilor. O comparație cu Via Transilvanica de la noi e departe de a fi veridică, ea are alte scopuri, la fel și pelerinajul la Arsenie Boca, dar, pe undeva, urmărește și ea o reculegere a ființei umane, o detașare prin cunoaștere a propriului eu și a locurilor. Deosebirea față de cel de la noi din e că, odată acest drum parcurs acest drum al lui Iacob, fiecare drumet capătă un pașaport de pelerin, odată cu bucuria împlinirii acestui vis personal, dar și o mulțumire sufletească pentru cele împlinite de fiecare în parte

Damaschin Pop-Buia – Date personale actualizate din această carte: (n. 1961, Maieru, jud. Bistrița-Năsăud, scriitor. A urmat cursurile școlii generale în localitatea natală. Cursuri liceale la Sângeorz-Băi și Năsăud. Absolvent al Facultății de Litere, secția franceză-română, la Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, promoția 1990. Profesor în Mediaș, până în martie 1992, când se stabilește în Germania, la Ostfildern. Din 1994, lucrează la arhivele județului Esslingen (Landratsamt, Prefectură), în vecinătatea orașului Stuttgart.

A colaborat cu poezie, critică literară, eseu și traduceri la „Convorbiri literare” (Iași), „Magister” (Sibiu), „Vatra” (Târgu Mureș), „Vatra veche” (Târgu Mureș), „Cuibul visurilor” (Maieru), „Neuma” (Cluj-Napoca), „Răsunetul cultural” (Bistrița), „Mesagerul literar și artistic” (Bistrița), „Mișcarea literară” (Bistrița), „Alternanțe” (Garmisch-Partenkirchen, Germania). Este membru

al Societății Scriitorilor din Bistrița-Năsăud Coautor la mai multe lucrări cu caracter de specialitate în domeniul arhivistic, în care lucrează din 1994.

Apariții editoriale: *Poezii plâng*, Editura *Clusium*, Cluj-Napoca, 1997; *Mângâind ninsori la Maieru/ Caressant des neiges a Maieru*, Ediție bilingvă (română/ franceză), Editura *Aletheia*, 1999 (versiunea în limba franceză semnată de Florin Avram); *cu cuvintele la plimbare*, versuri, Editura *PIM*, Iași, 2021; *Est versus Vest*, Editura *Școala Ardeleană*, Cluj-Napoca, 2022. Cotraducător, alături de Cristina Delia Bălăban al cărții lui Richard Muller-Scmitt, *Mozaic românesc* (germană-română), Editura *Excelsior*, Cluj-Napoca, 2006. Am ținut să adaug acest parcurs al vieții autorului deoarece, pe parcursul romanului, el va apărea ca personaj sub numele de Sebastian (Sebi), și pentru a vedea raportul realitate ficțiune. Dar, în același timp, să fim atenți la „Mențiunea autorului” care ne precizează că „orice asemănare cu persoanele în viață sau decedate este pur întâmplătoare”, așa că presupunerile noastre ca cititori sunt doar niște păreri personale.

Romanul în cauză este structurat pe două părți: *Partea întâi* ce cuprinde 17 capitole, pe 159 de pagini și *Partea a doua*, pe 125 de pagini, cu doar 13 capitole. Pe lângă faptul că fiecare capitol este numerotat, el are și un titlu semnificativ. Iacob, personajul-cheie, apare încă din primele capitole, în *Apariția și plecarea în lume*, are un portret conturat din primele rânduri chiar: „Tânăr serios, te puteai baza pe el, înalt precum un brad, picioare lungi, trup bine legat, capul prea mic în raport cu statura, fruntea îngustă, nasul ușor acvilin, bărbia o idee retrasă înspre piept.” De loc din Coțobranca, coborât din țărani, aproape de Munții Rodnei, cunoaște invidia celor care nu aveau de lucru, față de cei înstăriți sau nu, dar în principal față de cei de la oraș când veneau în vacanță. O familie ca multe altele, în acest colț de lume, părinții ortodocși, bunicii mai școliiți cu câteva clase. Iacob are un frate mai mare, Sebastian care pierde supremația odată cu creșterea celui din urmă, fapt absolut normal pe atunci. Sebi ajunge elev la liceul din zonă, Geolgiu-Băi, sora lor, Felicia și mai mare, e plecată la școală mai departe, tocmai la Craiova. Mama Ana ca toate mamele se ocupă cu treburile casei și grija odraslelor; Iacob, elev mai puțin aplicat spre învățat, era bun la competențe sociale, comunicativ, ambițios, cu apucături de lider. De aici încolo, asistăm la momentele esențiale dintr-o familie specifice locului: duminica cu ceremonialul ei, masa la oră fixă, mersul la biserică, băieții la joacă. Protagonistul nostru, Iacob, continuă la profesională, alte neamuri ale familiei Popa sunt prezentate pe rând: veri și verișori, unchi și mătuși, o adevărată istorie a familiei, argumentată prin poze foarte rare pe atunci, doar la grădiniță și pe buletin. Puține lucruri se petrec pe mai departe: Iacob ajunge la liceu, treapta întâi, Sebi la

*(continuare în pag 5)***Iacob NAROȘ****Lista măierilor cu doctorate luate în România și străinătate**

1. Dr. DAN TOADER ANDRONESI, medicină umană, România
2. Dr. GRIGORE AVRAM, silvicultură, România
3. Dr. LAZĂR AVRAM, petrol și gaze, România
4. Dr. LUCREȚIA AVRAM, medicină umană, România
5. Dr. MIA AVRAM, pedagogie și psihologie, Moldova
6. Dr. LOGIN T. BERENDE, medicină veterinară, România
7. Dr. OVIDIU BINDEA, istorie, România
8. Dr. ALIN BONTAȘ, filozofie și religie, Germania
9. Dr. SILVIU BORȘ, istorie, România
10. Dr. SILVIA D. CEUCA+, drept, România
11. Dr. EMANUEL COMAN, sociologie, S. U. A.
12. Dr. DOREL HOZA, horticultură, România
13. Dr. MIRCEA ILIEȘIU+, drept, România
14. Dr. SORIN LOGIN+, medicină umană, România
15. Dr. LUCIAN-SÂNDEL MACAVEI, drept, România
16. Dr. DORU-VALER MÂTI, istorie, România
17. Dr. MIRCEA MUREȘEANU+ (născut în Anieș), geografie, România
18. Dr. IOAN PARTENE+, litere, Ungaria
19. Dr. TITUS POP (junior), litere, România
20. Dr. AUREL PUI, chimie, România
21. Dr. DAFINA RAȚIU, lingvistică, Franța
22. Dr. IOAN RAȚIU+ (din Anieș), drept, România
23. Dr. VALER SCRIDONESI-CĂLIN, fizică, România
24. Dr. SILVIA TOFANĂ, inginerie și management, România
25. Dr. LAZĂR URECHE+, istorie, România
26. Dr. OVIDIU URSA, litere, România

Doctoranzi

1. Drd. CLAUDIA CANDALE, energetică, România
2. Drd. RUXANDRA VICTORIȚA URSA HĂDĂRĂU, litere, România
3. Drd. ONIȚA VERONICA, fitopatologie, România

(din motive obiective, republicăm lista din numărul precedent al revistei noastre, cu alte nume ce trebuiau adăugate)

Icu CRĂCIUN

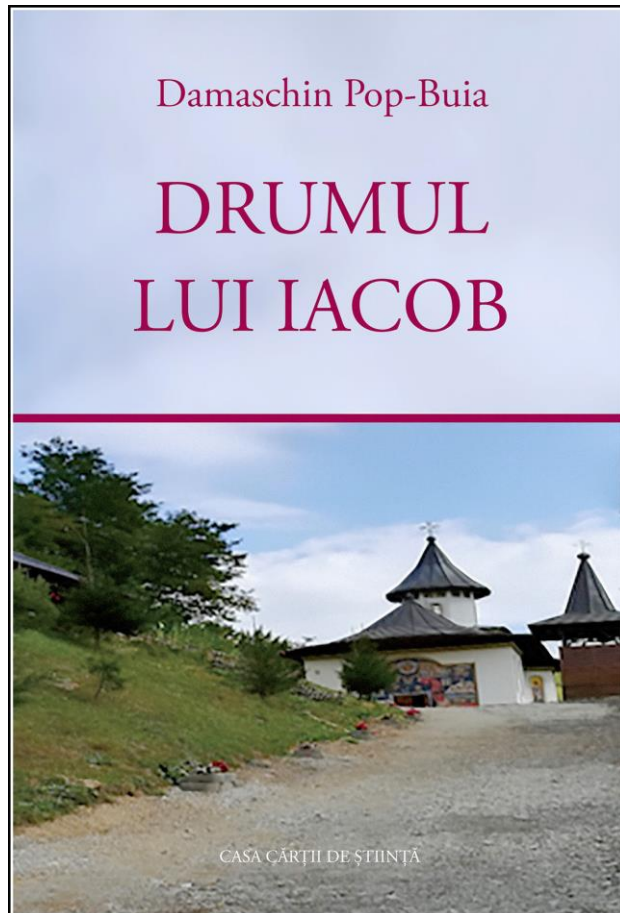
Cartea

DAMASCHIN POP-BUIA, DRUMUL LUI IACOB

(continuare din pag. 4)

bacalaureat, toate prezente în capitolul următor *De la copilărie la adolescență*, Viața satului între timp, cunoaște schimbări, primele semne de modernism (asfaltarea drumului comunal, ridicarea unei școli, a Muzeului „Cuibul visurilor.” Iacob e pasionat de tenis de masă, atât în comună, cât și la Baia Mare, unde e la profesională, obține succese chiar și la Bistrița. Despre școala profesională avem un capitol *Școala Profesională*, eroul nostru se pregătește pentru Flotație, se antrenează la tenis, trece prin alte întâmplări de internat. În capitolul *Geolgiu-Băi, Amieș, Rozda*, Iacob revine acasă, autorul face un scurt istoric al orașului stațiune din 1958, cât și despre apa minerală „Hebe”, dar și a zonei limitrofe, Amieșul și cetatea, Centrul de exploatare a lemnului, fructele de pădure culese și de cei din familie, carierele de piatră de la Moiana. Pentru Iacob, viața merge mai departe, este angajat la IPEG, Sebi e suplinitor, apoi Iacob în armată la Alba Iulia și Sebi student la Iași. Iacob revine acasă, se integrează în viața tinerilor de la sat, are trecere la fete. Vine și momentul căsătoriei, prilej pentru autor să descrie toate etapele acesteia, de la procurarea de spirt și până la obiceiurile și datinile de nuntă ale locului, Pe soția Ana a cunoscut-o la discoteca din Geolgiu-Băi, se apucă de gospodărie, strâng bani, fac planuri de viitor, au primul copil, băiat pe nume Darian, se pomenesc obiceiurile locale cu cei mici (mersul cu coșarca la femeile ce-au născut). Vin vremuri nevoiașe, nu mai e de lucru, Iacob e nevoit să plece la lucru în Serbia și Germania, pentru a strânge un ban. Autorul surprinde crâmpie din viața acestora, greutățile drumului, munca pe șantier, povești nesfârșite despre vamă și călătorii dintr-o țară în alta. Apar și momente neplăcute, jocul la ruletă, haine și biciclete pentru a le trimite acasă, toate acestea le povestește bunicul Iacob nepoților lui. Au un copil pe nume Dorian, el e cu cei doi nepoți, autorul devansează

oarecum întâmplările. Iacob după revenirea acasă, își deschide un mic magazin, are o mașină, lucrează la Cluj sezonier.

Partea a doua începe cu o oarecare progres, chioșcul se extinde, casa intră în reconstrucție, ideea lui Iacob de-a se ocupa de mici e salvatoare, cu bani de împrumut trece la autoutilitară, caută puncte de desfacere în zonă, aduce o mașină mai mare din Germania. Sebi revine tot mai rar, e profesor în Agnita, căsătorit cu Anita, are un manuscris cu amintiri din copilărie. El e omniprezent, de fapt, prin tot romanul. Iacob și soția ajung în Germania la botezul lui Desiree, fata lui Tiberiu, cel care l-a ajutat pe Iacob de-atâtea ori. Dacian se însoară,

autorul descrie momentele esențiale ale nunții după tipicul local. După douăzeci de ani, Iacob ajunge bunic, e mulțumit cu ce-a realizat, dar are nevoie de o revigorare, de aici ideea drumului spre Santiago de Compostela, iată cum autorul scoate din anonim întâmplările clanului Popa și le europeanizează prin tendința semenilor de a se regăsi spiritual, a-și schimba statutul prin ascultarea trupului și eliberarea spirituală.

Despre denumirea localităților, așa cum se procedează în romane, ele au fost schimbate, cei din zonă le recunosc cu ușurință: Coțobreanca-Maieru, Geolgiu-Băi-Sângeorz-Băi, Plăiana-Poiana Ilvei, Mămura-Măgura Ilvei, Amieș-Anieș, Rosda-Veche-Rodna-Veche, Dernerea-Vernerea, cartier al Maierului, Zobășel-Cobășel, Targa-Zagra, Cista Mică-Ilva Mică, Valea Șnapsului-Valea Vinului, Meldru-Feldru, Lăsăud-Năsăud, Dormaia-Cormaia, Manț-Șanț. De la o anumită limită de spațiu, se păstrează numele real al localităților: Bistrița, Cluj, Alba Iulia, Craiova, Baia Mare, Iași, București.

Din punct de vedere stilistic, asistăm la o îmbinare fericită a cel puțin trei categorii de cuvinte: - Localisme (ca să nu le zic coțobrenisme): a se huști, spăgmă, baraboi, cindă, , napci, bată-l doba!, a se văji, buiac, a vorbi în dodii, sărântoc, calic, ocol, adică ogradă, boldă, hardău, potică, făgădău, , borcut, a furgăsi, suc îmbunătățit, parade, nănăiț, Pizza cu de tâte, cocnărit; - Germnisme: Willkomen, Autoban, Ausfarht, Arbeiter, Bier, Kaput, Scheise, Autohaus, Stau; - Neologisme: bengos, hobby, management, nostim, contondent, marketing, secon-hand, ireversibil, design, full, catering.

Așadar, un roman saga de familie ancorat în contemporaneitate, cu deschideri europene, dar păstrând amprenta satului ardelean din punct de vedere monografic așa cum a fost zugrăvit, la o altă dimensiune cronologică, de marele Rebreanu în romanul *Ion* cât și în celebra povestire autobiografică *Cuibul visurilor*.

Iacob NAROȘ

Istorie

Un act de eroism

Cuibăla (trenul mic) care transporta lemnul de pe Valea Anieșului

Numeroase sunt exemplele de devotament și spirit de sacrificiu cu care oamenii muncii din țara noastră își îndeplinesc datoria, salvând bunurile întregului popor muncitor.

Unul din aceste exemple și fapte este acela al tovarășului mecanic Boșca Petre, șeful depoului de locomotive Ilva-Mică, care în ziua de 16 Martie a salvat de la distrugere 6 vagoane C. F. R. care au fost încărcate cu cherestea în gara Anieș și care în timpul manevrării au fost scăpate pe linie în jos spre Ilva-Mică.

Fiind numai o singură linie de cale ferată, era inevitabilă ciocnirea acestor vagoane cu trenul personal de la Vatra Dornei, care avea sosirea în același timp.

Văzând pericolul ce amenință, prin ciocnirea cu personalul, precum și distrugerea celor 6 vagoane încărcate, mecanicul Bosca Petre, fiind sesizat, nu a pierdut nici un moment.

Luând o locomotivă, a pornit în întâmpinarea vagoanelor, unde depunând eforturi deosebite a putut salva de la distrugere cele 6 vagoane aducându-le în gara Ilva- Mică.

Tovarășul Boșca Petre prin curajul și dragostea pe care o are față de bunul poporului și-a pus viața în pericol, salvând de la distrugere cele 6 vagoane și a evitat ciocnirea cu trenul personal de Vatra Dornei.

Gestul tovarășului Boșca Petre e o nouă dovadă cum muncitorii știu să apere cu orice preț bunurile poporului muncitor.

Chirai Ioan

(articol preluat din revista *Lupta Rodnei*, seria I, anul I, nr 8, duminică - 25 martie 1951, pag. 3)

A consemnat **Viorel-Daniel PARTENE**

Obiceiuri măierene

Bocete (3)

Dacă în numerele anterioare ale revistei noastre vă prezentam câteva bocete specifice localității Maieru, acestea fiind culese de către preotul Gavril Bichigean, care a slujit în localitatea noastră între anii 1918-1920, acestea

fiind publicate în revista „Comoara satelor” (revistă lunară de folclor), în numărul acesta continuăm seria acestor cântece funebre cu alte bocete preluate din aceeași revistă menționată mai sus [nr. 1, ianuarie 1926 (anul IV), paginile 14-16].

Menționăm și faptul că revista apărea la Blaj, avându-l ca director-editor pe Traian German.

(continuare în pag. 6)

A consemnat **Viorel-Daniel PARTENE**

Obiceiuri măierene**Bocete (3)**

(continuare din pag. 5)

Bocete
La un tânăr

Dragii mei iubiți părinți
Vă rog să nu fiți scârbiți,
Nu vărsați lacrimi ferbinți
Și pe mine mă porniți.
Mă porniți cu struț de flori,
Mi-a fost bine 'ntre feciori,
C-am fost tânăr de trăit
Și de mă căsătorit,
Nu de mers la putrezit;
C-am fost tânăr, să trăiesc,
Nu să merg, să putrezesc.

Cu atâta nu-s supărat,
Că nu mi'i trupul sfărmat,
Nici din pușcă, nici din tun,
Nici nu mi-a rămas pe drum.

Tată bun, mamă scârbită
Te rog nu fi amărâtă,
Rămâi cu inima friptă.
Frați buni și surorele
Rămâneți cu mare jale,
Ma jeliți fără petele.
Voi frați cu pană de brad,
Că merg tare supărat,

C'am fost tare 'nstreinat;
C'am încunjurat lumea,
Și nu m'a găsit moartea
Pân' acasă la mama.
Eu acasă am venit,
Moartea nu m'a găzduit,
Până aicea m'a tocmit;
Moartea pace nu mi-a dat,
Până ce m'a așezat.

Dar vai, vai, Ioane, vai,
Cât în lume ai umblat
Și moartea nu te-a aflat,
Pân' acas ai înturnat;
Cât în lume-ai învărtit
Și moartea nu te-a găsit,
Pân' acasă ai venit.
Tu, Ioane, ești fericit,
Că nu ți'i trupul sdrobot;
Cu-atâta te-ai bucurat,
Că nu ți'i trupul sfărmat,
Nici de pușcă, nici de tun,
Nici nu ți'o rămas pe drum.
De pușcă, nici de grănat,
Nici nu ți-o rămas sfărmat,
Că ți'i acasă 'nmormântat
Și de părinți așezat;
Și de frați și de surori
Și încununat cu flori.

Dar vai, vai, Ioane, vai,
Dacă-i merge'n cea lume,
Este-un scaun de odihnă,
Ti-i pune și-i odihni,
Și cu oameni ti'i 'ntâlni.
Oamenii te-or întreba
Pusă-i pacea-n lume-ori ba?
D-ta le spune-așa:
Când a fost, să puie pace,
Mai mare război să face;
C-a trecut cinci ani de zile,
De când îi bătaia-n lume,
Și nu știu câți or mai trece,
Că de pace nu-i nădejde,
Că în loc să fie bine
Mor feciori'n țări străine,
Unde nu cunosc pe nime.
Nici tată la comandare,
Nici nu popă la îngropare,
Nici fete să-i puie flori,
Nice frați, nice surori,
Nici buhaiu* să-i înștruască,
Nici mamă să-l mai jalească;
Zace-acolo plin de sânge
Și n'are cine să-l cânte.

Maieru

Gavril Bichigean, preot.

* pomul de la morți, buhaș de brad.

A consemnat **Viorel-Daniel PARTENE**Eseu**Despre STOLPERSTEINE**

Tradus literalmente *Stolpersteine* ar însemna „pietre de care te împiedici“, adică *obstacole*, ori poate *pedici*.

Nici nu mai știu exact unde m-am „împiedecat“ pentru prima dată de o astfel de plăcuță, căci ele se întâlnesc relativ des prin orașele din Germania și, s-ar părea, și în Austria, Olanda, Franța ori altele. Cred că în Ulm, în urmă cu mai mult de 20 de ani. Și, cred că nu mă înșel, mi s-a întâmplat atât în Viena, cât și în Amsterdam. Am dedus imediat despre ce este vorba, textele vorbind o limbă destul de clară. Neclar îmi rămase însă, mai multă vreme, când și cum acestea au luat ființă.

Un asemenea *obstacol*, pe care îl vom numi, în original, *Stolperstein*, este confecționat din plăci pătrate, din alamă, cu colțuri și margini rotunjite, susținute de un cub de beton (100 x 96 mm) și sunt inscripționate cu litere inserate manual. Ele stau mărturie și aducere-aminte de soarta victimelor făcute în timpul nazist, al national-socialiștilor. Persecuții, se știe bine, au fost trimiși în lagăre de concentrare, de exterminare, deportați, expulzați, trimiși la muncă forțată ori împinși la sinucidere. Cei mai mulți care au căzut sub această incidență au fost evreii, urmați de rromi și alte etnii „neariene“ „*Als arisch galt nur der, der eine Abstammung von nichtjüdischen Großeltern beweisen konnte*“ (Drept arieni era recunoscută doar persoana care putea demonstra că proprii bunici aveau o origine ne evreiască); aceasta pe vremea regimului hitlerist. Acest proiect a fost început de Gunter Demnig, artist plastic, în anul 1996. Între timp *Stolperstein*-ele sunt prezente în întreaga Europa, mai exact în 30 de țări, printre care și în România. Este un proiect care a luat proporții, iar din anul 2006 este ocrotit de *Deutsche Patent- und Markenamt*

(DPMA) și considerat drept cel mai mare monument memorial descentralizat la scară mondială. În anul 2023 Demnig a confecționat și implementat *Stolperstein*-ul cu numărul 100.000, în Nürnberg. Impresionant!

Cât privește conținutul textului care se întipărește în plăcuță, acesta trebuie să cuprindă, în mod obligatoriu: prenumele, numele de familie (unde este cazul și numele de naștere, locul și anul în care eventual persoana a fost deportată. Unde datele sunt cunoscute, se adaugă anul nașterii și al decesului.

Am găsit o asemenea plăcuță (*Stolperstein*) – printre nenumăratele puse online la îndemâna *user*-ilor, pe homepage orașului Gladbeck, în Renania de Nord-Westfalia

Textul face referiri la casa în care a locuit Samuel Preminger, născut în 1878, expulzat în 1938, executat în 12.10.1941, în Stanislau (Ucraina). În acea zi, numită mai târziu „Duminica Sângelui“, au fost exterminați prin împușcare peste 10.000 de evrei (o așa-numită *Massenmordung*“, omorâre în masă, ori *Pogrom*), bărbați, femei și copii. Redau mai jos plăcuța despre care am făcut vorbă mai sus:

Interesantă mi s-a părut aici și textul care însoțește imaginea:

„*Ein Mensch ist erst vergessen, wenn sein Name vergessen ist*“. Un om este uitat abia atunci când numele său este uitat“, fraza care aparține inițiatorului și realizatorului acestui uriaș proiect, Gunter Demnig, de origine din Köln.

În trecere fie spus, prima dată când am dat peste un astfel de *obstacol*, gândul m-a dus la Cannes, unde, în fața Palatului Festivalului Filmului și în parculețul alăturat, „monștrii sacrii“ ai cinematografeii, actorii renumiți, și-au lăsat amprente în niște plăcuțe asemănătoare, confecționate, dacă nu mă înșel, din bronz. Numai că simbolistica este

totalmente diferită. În vreme ce *pedecile* lui Demnig stau drept mărturie a unor fapte incalificabile, absolut deraiate de la ceea ce înseamnă uman, pe care le condamnă ajutând-se de mijloacele artei, amprente mai marilor actori îmbie la a le atinge, la a-ți pune mâna în cea (amprentă) a mai-marilor din lumea filmului. Și se fac, de bună seamă, și poze, pentru fixarea momentelor de vacanță...

Stolpersteine-le nu s-au bucurat, de-a lungul vremii, numai de laude. O colegă de serviciu, care a fost în repetate rânduri în Israel, îmi spunea că evreii văd și o latură secundară nedorită: câinii pe care stăpânii îi scot la plimbare trec și ei peste ele și, uneori, lasă și urmele trecerii lor. Ude...

Am fost mirat că la vestita enciclopedie online *wikipedia.org* nu am găsit un asemenea articol în românește, căci *Stolperstein*-ele sunt prezente în nu mai puțin de 38 de limbi. Cine știe, poate mă voi ocupa eu cândva de prezentarea lor. Preiau, mai jos, o poză ilustrativă găsită acolo:

Textul de pe plăcuță: „Aici a locuit Else Liebermann von Wahlendorf, născută Holländer, în 1876, umilită și vătămată, decedată la 8.1.1943“
Sursa foto.: Axel Mauruszat - Eigenes Werk, Attribution,
<https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=3681895>

Sursa foto.:
https://www.gladbeck.de/Leben_Wohnen/Stadtportrait/Stolpersteine/autostart.asp

Damaschin POP-BUIA

Lirica

Între biologic și logic
- *réplîcă la Marinella Vicinanza* -

Timișoara e totuși
cel mai frumos oraș din lume
un loc
fascinant
uneori împietrit
și cufundat în sine
ca să-l poți iubi
ești tu acela
care trebuie să te adaptezi
limitelor sale
frumuseților sale
eliberat de timp
eliberat de spațiu

New-York Paris Tokyo
se înclină dinaintea-ți
și se oferă
te atrag
cu sutele de posibilități
lustruite în permanență
actualizate de reclame
organizate perfect
te provoacă neîncetat
cu frumusețea lor
de chirurgie plastică
și farmecul tinerei atrăgătoare
dispusă a-ți satisface toate dorințele
dar toate
chiar și pe cele mai irezistibile

Timișoara nu este așa ceva
e mai degrabă o doamnă distinsă
trecută de prima tinerețe
ba chiar și de a doua
dar încă frumoasă
distinsă
cu trăsături superbe
radiind înțelepciune și inteligență
ascunse discret în ambuteiajul matinal
în spatele fațadelor obosite
ea revendică fără să aștepte
vrea să fi tu acela care omagiază
să fi exact ceea ce ea își dorește
ceea ce așteaptă de la tine

voit sau dimpotrivă
conștient ori inconștient
noi existăm simultan
oscilând necuviincios

între aici și acolo
convinși că până la urmă vom alege
între mamă și mama adoptivă
foarte curând însă
consimțim că dragostea și iubirea
par doar la prima vedere
a fi opuse
ireconciliabile
și ne supunem legii atavice a biologiei
de a nu ne putea alege
cine ne va fi mama
iar imposibilitatea asta există
pentru că planurile logice
sunt mult prea departe unul de altul
ca să permită comunicarea
apropierea
comparația

și totuși
totuși
suspendând definitiv toate dimensiunile
câci pretutindeni există trenuri
fie și somnoroase
demodate
incomode
dar și avioane
rapide
curate
business class
care te transportă de aici acolo
de acolo aici
plătind rezervând doar
un loc în tren sau avion
între mamă și o mamă adoptivă
odată coborâți din tren
din avion
din automobilul personal
odată ajunși acolo
căutăm cu îndârjire și oboseală
cu bucurie și nostalgie
cele două fire
voind să le reînnoim
de ceva care
pare să-și afle și să-și piardă sensul
la fiecare venire
la fiecare plecare
instabilul fiind de fapt
sensul în care cauți

oscilând între mamă
și mama adoptivă
crezând că nu se
poate distinge
între ceea ce ne-a fost
dăruit
și ceea ce am ales
singuri

în mintea noastră
se suprapun
permanent
fără să vrem
și asta în fiecare zi
imagini
culori
mirosuri
friptura de miel
sarmalele cu afumături
se confundă impertinent
cu pizza abia scoasă din cuptor
cu aroma berii proaspăt deschise
cu parfumul delicat al vinului roșu
cu liniile paralele care se întâlnesc
cu dimensiuni care se apropie
după care se îmbină ireversibil
în culorile amurgului

suntem aici dar și acolo
în această confuzie logică și aristotelică
cele două mame se suprapun
iar noi nu mai distingem
între biologic și logic
între copilăresc și funambulesc
între mamă și mamă
de-acum nu mai știm
dacă urcăm ori coborâm
din fiecare tren
din fiecare avion
din fiecare automobil
grăbiți ca de obicei
în vreme ce timpul unește
sânul ademenitor a celor două mame

Din volumul *Umbra cântăreții de jazz*, Editura ARANIA, 2013, de Eugen D. Popin

Lirica

Dor de casă

Străin am fost printre străini,
Acum mă-ntorc din nou acasă,
Mi-e dor de râu și de mălini,
Mi-e dor să stau cu-ai mei la masă.

Pribeag am fost prin alte zări
Ani buni să-mi fac o altă pâine,
Muncind din greu, făr' de-nchinări,
Uitând de tainele creștine.

Acum mă-ntorc în satul meu,
Averi și bani nu-mi trebuiesc,
Cu-ai mei părinți, cu Dumnezeu,
Cu satul meu vreau să trăiesc!

Aici, în munți, e cuibul meu
Cu măguri, dealuri și muncele
Și sunt biserici și-i Dumnezeu
Și tot ce-i bun și făr' de rele.

Sunt minunați și primii pași
Pe care-i calc în „colb de stele”

Ce seamănă chiar cu aceiași,
Cu primii pași de pe podele.

Mi-e dor de mama și de tata,
De neamuri multe, de vecini,
De scosul apei cu găleata
Și de pănuși de rugojini.

Mi-e dor s-o văd din nou pe mama
La stative cum dânsa țese,
Cum își lega-napoi năframa
În nopți când fusuri ea torsese.

De-aluatul din covata mare,
De coaja pitei celei tari,
Și chiar și de un strop de sare,
De podina de lângă pari.

De prispa veche, țărănească,
De glia verde cea brăzdată,
De iarba ce iar o să crească,
De alte vremi ce-erau odată.

Of! Doruri multe și mărunte
Și toate-n suflet mi s-au pus
Și chiar sprâncenele-s cărunte
De când în lume eu m-am dus...

Pe treptele vieții... Familie măiereană, 1978

Dar iată-mă în sat la mine...
Și iată iarăși casa noastră,
E cu târnaț, așa-i mai bine,
De aici și zarea e albastră.

O poartă veche mă așteaptă,
Un câine bate neîncetat,
Dar pașii știu și mă îndreaptă,
Iar sufletu-mi mi-e descântat.

O ușă larg mi se deschide,
Un tremur drag mi se-nfioară...
„Hai înăuntru, drag copile!” -
O voce caldă se coboară - ...

O mână blândă mă atinge,
Iar alte mâini mă iau în brață,
Iar ochii îmi încep a plânge,
De gâtul meu ei se agață...

E mama, e tata în odaie,
Sunt sufletu-mi și tot ce vreau,
I-aud din nou printre șuvoaie
Că eu sunt tot ce își doreau...

Viorel-Daniel PARTENE

De-ale lui Ilie**Silabe de primăvară**

Foto. Ilie Hoza

Îndreptat spatele după icnituri la butuci. Șontâc-șontâc prin grădină la plantat fire de zmeur, prin livadă la sărutat toporași, păraluțe și gălbenele de podbal pe care vin la prânz luminos, albine de stup, albine sălbatice pitice, din tribul Halictus, furnici africane și piei-roșii, muște blănoase, cu trompă, sugătoare de nectar, Bombylius, primii fluturi, Inachis, ceva bondari incognito. Prin-pe-printre-peste-pe sub crengi parade și alergări nuptiale la cocoșari înfierbântați, vrăbii casnice, excitate, mierloii frustrați, grauri amorezați, gaițe pufoase și ciocănituri nebune. Într-un porumbar înțepat, învelit în corzile buclate ale unui butuc de viță-de-vie, își fac curte pe ascuns mierloii și soața gulerată. Codobaturile, presurile se fugăresc, se urmăresc, zboară pe deasupra perechii, prin pajiștile cafenii, picurate cu petice de toporași, cât palma de copilași. Prin tufele de soc pleșuv, măcăleandru își cheamă jumătatea. Pițigoii, se pare, că s-au cumințit; au terminat de se iubit.

Spre sară, după atâta icnit, pe-o poliță, sub praful verzui, într-un borcănaș rățacit, cu capacul șiclit de uitare, am aflat îndulcitor pentru ceaiul fierbinte de zmeur stors din câțiva rugii decapitați din grădină. Demult, uitasem gustul lunilor de miere!

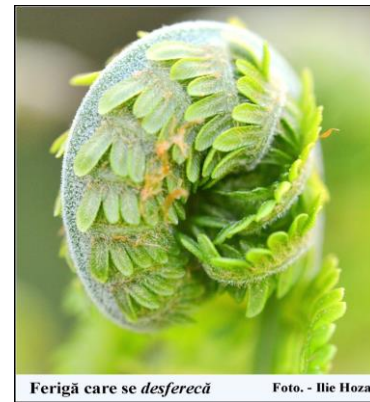
C-așa-i viața...

Răcoros și la pungă subțire! A apărut fratele lui „ochruros”, pentru novicii ornithos, codroșul phoenicurus, faină ființă cu pieptar cărămiziu și frunțiță albă, care n-are hodiună, nici somn și cântă din zori: si-si-sihi, trui-trui-truii, si-pii-sivii-sivii! Apoi o întâlnire la 10 grade cu capîntortura! Făse-n cărd amestecate: trivialis și spinoletta. Mierle gulerate. Șapte rațe foarte departe. Păpădii. Pe fiecare câte-un coleopter-mușteriu îndoliat. Cosmin îmi zice că-l strigă „Tropinota hirta”, adică gândăcel puros! Sau Cétoine hérissée. Pe unele gălbenele, chiar câte doi țepoși! Afaceri cu restaurante de polen. Am scos și ieu primul meu scăunel! Pe frunze de urzică moartă, vespuțe minime nomade! Crețioare și sânzâiene înlăcrimate! Urzicuțe roșii și alte rude din colecția de plante țepoase. Pe coasta cu, prin toporași niște bondari roșcați, cu nasul alb. Doi bureți de ghebă pucioasă! la să venim noi acăscă și să ne vedem de trebșoară, c-așa-i viața la țară! Un pic de calme rétablira les choses. Pensez à faire de longues promenades, faites-vous masser, prenez des infusions calmantes. Il n'en faudra pas plus pour se faire du bien! Un pic de liniște va așeza lucrurile. Mă gândesc să mă pornesc

într-o lungă promenadă, să-mi facă cineva un masaj c-o mânășă de arici, să beau un ceai de urzici. Nimic nu-i mai trebuie payzanului. C-așa-i viața la țară!

Secvențe de Mai...

Aceleași păsărele mărunte ca ridurile de pe frunte plus un cuc ș-o pitulice fluerătoare! Palme de vânt răcoros! Flori subțirele, clătinate, petale străvezii: păștițe, păpădii, măcriș iepuresc, păraluțe veșnice perenis, frăguțe, veronici, urzicuțe, usturoiță, rostopască, trăistuțe de păstor, trifoiște, coroniște galbenă, mazărice roșie, morcoveti, călcăie de broaște, ciuboțele de cuc. De mâine la școală ar trebui să mă cam duc! Socul ciuntit din grădină înaltă drept spre stele, buchete de frunze cămoase, mălinul așteaptă timid, îngenucheat de frig, o mângâiere solară, lălele multicolore, tremurate, iar pe dâmbul din Poderei, flăcări albe de pruni, meri și peri, ning petale albe, amestecate cu firimituri de fulgi făinoși trimiși de Vântoasa-Bucătăreasă dinspre Nordul cel Rece și Întunecat! O bucătică din Nordul Inimii îngheață încet, încet în păcat!

Ferigă care se desferecă Foto. - Ilie Hoza

Ilie HOZA

Istorie**Cazania lui Varlaam în județul Bistrița-Năsăud**

În volumul *Marisia – studii și materiale, XV – XXI, 1985-1992*, editat de Muzeul Județean Mureș, la paginile 354 – 375, găsim un studiu foarte interesant – „Cazania lui Varlaam” în județul Bistrița-Năsăud, semnat de regretatul profesor și doctor în istorie, Lazăr Ureche.

Începând cu acest număr și în cele care vor urma, vom publica acest studiu în revista noastră.

Capitol captivant al istoriei noastre culturale medievale și moderne, circulația vechilor tipărituri și manuscrise românești a constituit forma cea mai vie de manifestare a unității spirituale a poporului român.

Scrise românește, pentru neamul întreg, aceste cărți n-au cunoscut granițe, ele răspândindu-se cu o repeziciune uimitoare dincolo de fruntăriile arbitrare impuse poporului român, încât, imediat după ieșirea lor de sub teacșura tipografică din Moldova ori din Țara Românească, le întâlnim chiar în cele mai izolate localități ale Transilvaniei, întocmai cum cele editate în această provincie au luat drumul satelor și târgurilor de peste Munți.

În cadrul cercetărilor sistematice din ultimii ani, întreprinse pe întreg teritoriul țării de către specialiști ai muzeelor și ai oficiilor județene pentru patrimoniul cultural național, au fost identificate numeroase astfel de tipărituri, uneori colecții întregi, nesemnlate încă. Afirmația este valabilă și pentru județul Bistrița-Năsăud, spațiu în care se află un valoros fond de carte veche românească, carte ce provine din aproape toate centrele tipografice românești. Dintre acestea, de o înaltă prețuire din partea posesorilor și a comunităților s-a bucurat *Cartea românească de învățătură* sau *Cazania lui Varlaam*, editată, prin grija mitropolitului Varlaam, la Iași, în anul 1643.

Limbajul plastic și viguros, cu un puternic accent popular, conținutul și vesmântul grafic deosebit în care a fost imprimată *Cazania lui Varlaam*, au asigurat acesteia cea mai largă răspândire dintre toate vechile tipărituri românești. Scrisă „pentru toată seminția românească” și destinată pentru învățătura poporului,

valoroasă tipăritură a mitropolitului Varlaam a contribuit la propagarea ideilor despre originea comună a românilor și la întărirea conștiinței lor de unitate etnică. Ea a cunoscut o intensă circulație în întreg spațiul românesc și, mai cu seamă, în Transilvania, unde, până în prezent, s-au depistat peste 200 de exemplare¹, dintre care 18 le atestăm în ținuturile Bistriței și Năsăudului², 9 dintre ele pentru prima dată.

Activitatea de identificare și cercetare științifică a exemplarelor păstrate în această parte a Transilvaniei a început încă din ultimii ani ai secolului trecut. Un astfel de exemplar, care la 1781 se afla în proprietatea lui Zaharia Lupu dintr-un sat de pe Valea Bârgăului (probabil Prundu Bârgăului), este amintit de către S. Fl. Marian în anul 1900³.

Cu ocazia cercetărilor întreprinse pe teren, N. Iorga semnalează, în anul 1906, existența unui exemplar al *Cazaniei lui Varlaam* în colecția Gimnaziului român din Năsăud⁴.

Cercetările prilejuite de împlinirea a 3 secole de la apariția *Cărții românești de învățătură* au dus la depistarea și studierea a noi exemplare ale acesteia ajunse în Transilvania. Așa, bunăoară, Florea Mureșan dezvoltă prezența a 21 noi exemplare⁵ în această provincie, dintre care 3 (Bozieș⁶, Rebra⁷ și Romuli⁸) în ținutul Bistriței și Năsăudului.

Studiile recente au dezvoltat existența și circulația a noi exemplare pe teritoriul județului Bistrița-Năsăud. Cercetătorul Florian Dudaș arăta prezența, încă în anul 1643, a unui exemplar al *Cazaniei lui Varlaam* în satul Orheiu Bistriței, care, prin secolul al XVIII-lea, a ajuns în vestul Transilvaniei și, în cele din urmă, în biblioteca Muzeului Țării Crișurilor din Oradea⁹. La 14 martie 1643 această *Carte românească de învățătură* a fost cumpărată de marele logofăt al cancelariei domnești, Mihalcea Durac, chiar din mâna mitropolitului Varlaam, pentru ca, la scurt timp, să o ducă la Orheiu, în părțile Bistriței, fiind socotit drept primul exemplar pus în circulație¹⁰.

Existența și circulația altor exemplare ale valoroasei tipărituri ieșene au fost semnlate recent, de

către același cercetător, în alte 4 localități ale județului: Măgurele, Năsăud, Sebiș și Țentea¹¹.

¹ Florian Dudaș, *Cazania lui Varlaam în vestul Transilvaniei*, Edit. Mitropoliei Banatului, Timișoara, 1979, p. 119.

² Vasile Raus (vezi Biserici de lemn din țara Năsăudului, în *Îndrumător bisericesc*, editat de Arhiepiscopia ortodoxă română Cluj-Napoca, București, 1978, p. 239) afirmă că biserica din Suplai deține un exemplar al *Cazaniei lui Varlaam*, afirmație pe care cercetările noastre o infirmăm.

³ S. Fl. Marian, *Inscripțiuni de pe manuscrise și cărți vechi din Bucovina, Suceava*, 1900, p. 92.

⁴ N. Iorga, *Scrisori și inscripții ardelenice și maramureșene*, vol. II, București, 1906, p. 136-137

⁵ Vezi Florian Dudaș, *op. cit.*, p. 36.

⁶ Florea Mureșan, *Cazania lui Varlaam, 1643-1943*. Prezentare în imagini, Cluj, 1944, p. 207.

⁷ *Ibidem*, p. 210-211.

⁸ *Ibidem*, p. 211.

⁹ Florian Dudaș, *Carte veche românească în Bihor*, Oradea, 1977, p. 37-38.

¹⁰ *Idem*, *Cazania lui Varlaam, op. cit.*, p. 59 și 157.

¹¹ *Ibidem*, p. 40.

(va urma)

(„Cazania lui Varlaam în județul Bistrița-Năsăud”, articol scris de Lazăr Ureche și publicat în volumul *Marisia – studii și materiale, XV – XXI, 1985-1992*, volum editat de Muzeul Județean Mureș)

A consemnat Viorel- Daniel PARTENE

Redactor-șef: ICU CRĂCIUN
Redactori: Viluț Cărbune, Ilie Hoza, [Macavei Al. Macavei], Iacob Naroș, Mircea Prahase, Alexandru Rațiu, dr. Lazăr Ureche, Liviu Ursa, Viorel-Daniel Partene.

Acest număr apare cu sprijinul financiar al Primăriei Maieru.

Correspondenți externi: Damaschin Pop Buia (Germania), Alex Pop (SUA)

Precizare: Responsabilitatea materialelor publicate aparține în exclusivitate autorilor.

Adresa redacției: Muzeul Cuibul visurilor Maieru, județul BISTRIȚA-NĂSĂUD

Machetare și tehnoredactare computerizată: Viorel-Daniel Partene

E-mail: icu_craciun@yahoo.com

Tipar: REVOX INTERNATIONAL PROD SRL, Bistrița,

Str. Gen. Grigore Bălan, nr. 25, tel: 0263 231 341 ISSN 1224 - 643